

stiprybes ir trūkumus, pasitiki savimi, dominuojantis ekstravertas.

Neigiamos savybės: gali būti neigiamai nusiteikęs, neryžtingas.

data, citation and similar papers at core.ac.uk

brought to you

arogančias.

Kontrolierius. Kontrolė – tai detali analizė, sistema, standartai, taisyklės, plano laikymasis, tai susietum skatinanti veikla.

Teigiamos kontrolieriaus savybės: mėgsta skirti laiko apsvaistymams, gali atlikti objektyvią analizę, sugeba kruopščiai laikytis to, kas numatyta, siekia patikrinti kiekvieną detalę, intravertas.

Neigiamos savybės: nekantrus, gali būti netaktiškas ir niekinantis.

Patarjas. Patariamasis vaidmuo – informacijos teikimas, planų pateikimas, treniruotės ir užduoties atlikti reikalinga patirtis.

Teigiamos patarėjo savybės: mėgsta sudarinėti tvarkarašius, sistemas, schemas, jam reikia tikslaus plano, remia komandos stiprybes, malonus ir moka išklausti, remiasi kitų idėjomis.

jeiems atstovaujant praktinė socialinė problema, kuri planavome spręsti komanda. Dabar, kai kiekvienas pasirinko atitinkamą vaidmenį komandoje, pasiūlyme suformuoti šešias komandas po keturis narius analizuoti ir spręsti konkrečią socialinę problemą.

Komandoms skyrėme 30 minučių socialinei problemai analizuoti ir aptarti jos sprendimo būdus, 10 minučių – komandoms pristatyti savo darbo rezultatus ir apibūdinti komandos vaidmenį atitikimui ir reikšmę.

Tad baigiamasis sekcijos darbo etapas buvo labai domus, nes paskatino dalyvius praktiškai pritaikyti teorines komandinio darbo žinias, paanalizuoti komandinio darbo galimybes, pasinaudojant socialinio darbo patirtimi.

Literatūra

1. Barvydien V., Kasiulis J. *Vadovavimo psichologija*. Kaunas, 1998. P. 89–114.
2. Everard B., Morris G. *Efektus mokyklos valdymas*. Vilnius, 1997. P. 152–192.
3. Belbin R. M. *Management Teams: Why They Succeed or Fail*, Heinemann. Oxford, 1981.
4. Forrester C. *Employing Staff and Volunteers in Agencies*. Module 5. *Motivating Staff and Volunteers and Building Teams*. Edinburgh, 1996.
5. Johnson D. W. *Joining Together*. Prentice Hall, Allyn and Bacon, 1993.

4 sekcija. BENDRUOMENSKIRIMAS LIETUVOJE: STRATEGIJA IR TAKTIKA

(Vadov. D. Beresnevičienė)

Bendruomenės kirkimas Lietuvoje: strategija ir taktika (psichologinės prielaidos)

Danguolė Beresnevičienė
(Lietuvos teisės universitetas)

- * Kas yra bendruomenė?
- * Kokie yra bendruomenės tikslai, uždaviniai?
- * Kaip yra tenkinami bendruomenės narių poreikiai (kokia dabar yra strategija)?
- * Koks galėtų būti psichologinis bendruomenės kirkimo modelis, kuriuo galėtų remtis socialinės politikos kirkėjai?

Tikslas – išanalizuoti bendruomenės kirkimo Lietuvoje psichologines prielaidas.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti šioje *bendruomenės* socialinės psichologijos ir suaugusiųjų švietimo požiūriu;
2. Apibūdinti socialinio darbuotojo vaidmenį kuriant bendruomenę;
3. Pateikti psichologinį bendruomenės kirkimo Lietuvoje modelį (strategijos ir taktikos aspektu).

Kaip teigia P. Berger ir Th. Luckmann (1999), „visuomen yra suprantama kaip nenu-
tr kstamas dialektinis procesas, sudarytas iš tri-
j moment : eksternalizacijos, objektyvacijos
ir internalizacijos. Pavienis visuomen s narys
tuo pa iu metu eksternalizuoja savo paties b t
socialiniame pasaulyje ir internalizuoja š
pasaul kaip objektyvi tikrov . Kitaip sakant,
b ti visuomen je – tai dalyvauti jos dialek-
tikoje“ (ten pat, p. 163).

Ta iau individas negimsta visuomen s nariu.
Jis turi gimt polink socialum ir tampa
visuomen s nariu. Individo socializacijos pradžia
yra internalizacija: t. y. tiesioginis objektyvaus
vykio kaip tam tikros prasm s kito žmogaus
proces išraiškos suvokimas ir interpretavimas.
Individas mokosi suvokti kito visuomen s nario
emocijas, b senas, jausmus ir mintis. Taip ir
prasideda socializacija.

Suprasdami kit žmog mes tarsi pasiimame
jo min i , jausm , vyksta empatija – sijautimo
kito žmogaus fenomenologin realyb procesas.

Išmok suvokti ir priimti kit žmog , mes
susisiegame vieni su kitais, mus sieja atitinkami
motyvai, nukreipti ateit . Pasiek s tok internali-
zacijos lyg , individas tampa visuomen s nariu.
Tada prasideda antrinė socializacija.

Antrinė socializacijos procesui reikšmingi

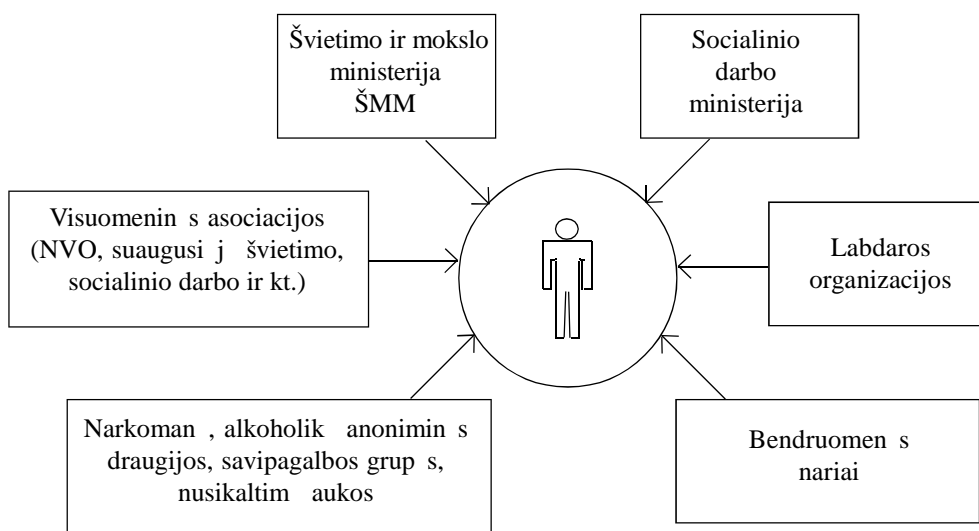
tampa kiti asmenys, jau užimantys tam tikr viet
visuomen s strukt roje. Taip vaikas jau vaikyst je
mokosi perimti ir savo „klas s“ poži r
visuomen bei savo subkult ros vertybes, ir
visuomen s ir jos vertybi nuostatas.

C. Sutton (1999) bendruomen apibr žia kaip
„organizuot politin , municipalin ar socialin
darin “ arba „kaip toje pat vietoje gyvenan i
žmoni grup , religin ar kitokios tapatyb s
vienijam žmoni grup “ (Sutton C., 1999, p. 156).

Kaip psichologai apib dina, kas yra grup .
A. Suslavi ius (1995) teigia, kad „pirmoji grup ,
kuri patenka k tik gim s pilietis, yra šeima,
v liau jis patenka lopšelio, darželio, žaidim
grupes, mokyklos klas ir t. t., o tai ir yra vadi-
namoji žmogaus mikroaplinka. V liau br stanti
asmenyb patenka platesni grupi ir bendrij
rat , pradedant gyvenamosios vietov s ben-
druomene ir baigiant regionu arba valstybe,
t. y. makroaplinka“.

Socializacijos procese vyksta asmenyb s
vystymasis ir tapimas socialiniu žmogumi.
Socializacijai svarbiausia mikro- ir makroaplinka.
(A. Suslavi ius, 1995).

Žmogaus mokymosi ir socialinius poreikius
tenkina Švietimo ir mokslo ministerija per
formal j ir neformal j suaugusi j švietim ,
vairios visuomenin s suaugusi j švietimo

1 pav. Bendruomen s nari poreiki tenkinimas

asociacijos, kuri Lietuvoje yra per 900, tenkina vairi visuomenės narių švietimo ir savišvietos poreikius, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei savivaldybės, vairios labdaros organizacijos, nevyriausybinės organizacijos tenkina socialinius ir materialinius visuomenės narių poreikius (žr. 1 pav.).

Taigi vienos institucijos – švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybių socialinio darbo skyriai – tenkina bendruomenės poreikius „iš viršaus“ – planuoja bendruomenės narių formalųjį švietimą, bedarbiams organizuoja mokymus bei perkvalifikavimą per darbo biržas, darbo rinkos mokymo centrus.

Švietimo ir mokslo ministerija tarsi labiau orientuojasi prevencinį darbą su bendruomene organizuodama vairaus amžiaus žmonių mokymus nuo darželių, bendrojo lavinimo mokyklų, profesinių ir aukštesniųjų mokyklų, universitetų bei vairių specialybių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo kursus.

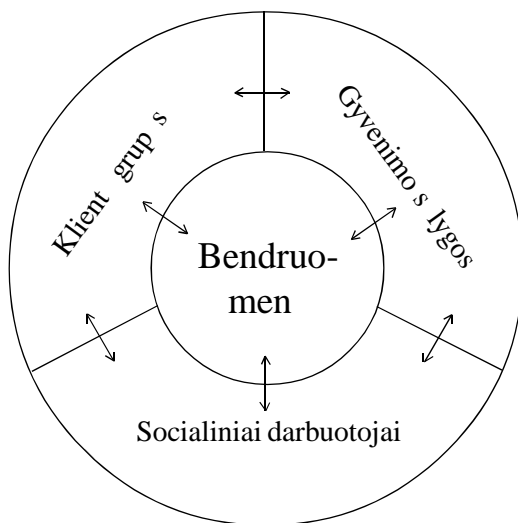
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija padeda vairioms socialinėms grupėms patenkinti savo materialinius, socialinius, savirealizacijos bei socializacijos (grįžimo visuomenėje) poreikius. Ji rūpinasi kalintais, grįžusiais iš pataisos staigų, narkomais, alkoholikais, grįžusiais iš gydymo staigų, smurtą patyrusiais vaikais, paaugliais ar suaugusiais, bedarbiais, moterimis, auginančiomis vaikus, asocialiomis šeimomis ir vairiomis kitomis klientų grupėmis.

Švietimo ir mokslo ministerija: atlieka prevencinį darbą, rūpinasi visos visuomenės švietimu, informacine bendruomenės kūrimu ir apskritai visos visuomenės kultūros ugdymu, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija jau teikia konkrečią pagalbą savo bendruomenės nariams.

Bendruomenės nariais rūpinasi ir vairios visuomeninės asociacijos (NVO, suaugusiųjų švietimo, socialinio darbo ir kt.) labdaros organizacijos, „iš apačios“ bendruomenės nariais aktyviausi rūpinasi patys bendruomenės nariai (pirmiausia šeima, draugai, socialiniai darbuotojai, suaugusiųjų švietėjai, andragogai, pedagogai, socialiniai pedagogai, psichologai, gydytojai ir kt.) bei patys nukentėjusieji, bandantys padėti kitiems (tai – narkomanai, alkoholikai, anoniminės draugijos, savipagalbos

grupės, nusikaltimų aukos, susiriusios asociacijos).

Taigi galime daryti išvadą, kad bendruomenę sudaro ir ją formuoja bent trys veikaujančios dalys (žr. 2 pav.).

2 pav. *Bendruomenės struktūra*

Bendruomenei kurti turi tokios bendruomenės egzistavimo sąlygos – materialinės, ekonominės, dvasinės vertybės, nuostatos, religija, doros normos. Socialiniai darbuotojai, kaip tos bendruomenės kūrėjai, bando patenkinti bendruomenės narių poreikius: t.y. palikti kuo didesnius egzistencinius poreikius, aukštesnius, patyrusius smurtą, psichologinius savigarbos, kitų pagarbos poreikius, materialinius ir dvasinius beglobių poreikius, nelankančių vidurinės mokyklos vaikų mokymosi poreikius, narkomanų, nusikaltėlių, jaunų ar vidutinio amžiaus bedarbių, jaunamų, pensininkų, senelių namų globotinių grįžimo visuomenėje, visavertį socialinį bendruomenės gyvenimą, socializacijos poreikius.

* Kaip galima patenkinti bendruomenės narių socializacijos poreikius, kokios reikios šie poreikiai patenkinimo strategijos.

* Koks galėtų būti psichologinis bendruomenės kūrimo modelis.

Bendruomen s pl tros strategija (psichologinis modelis)

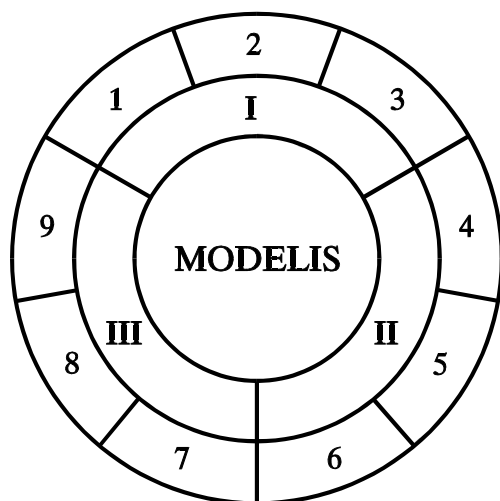
Kurdama psichologin bendruomen s pl tros Lietuvoje model r miausi šiais šaltiniais:

- 1) Vakar Europos patirtimi, sukaupia kuriant bendruomen (Beresnevi ien , 1996a);
- 2) Lietuvos švietimo ir kult ros tradicijomis (Beresnevi ien , 1995);
- 3) savo atlikt psichologini tyrim duomenimis.

Kurdama š model Lietuvai r miausi jau susiklos iusiomis tradicijomis ir psichologin mis vairaus amžiaus student bei mokytoj asmenyb s savyb mis (Beresnevi ien , 1995, Beresnevi ien , 1996b, Beresnevi ien , 1996c).

Kaip rodo m s tyrimai (Beresnevi ien , 1995, Beresnevi ien , 1999), pastaruoju metu suaugusi j švietimo sistemoje studijuojantys asmenys paprastai turi mokymosi problem , neadekva iai vertina save, yra mažesni geb jim nei j bendraamžiai, besimokantys nuosekliojo švietimo sistemoje. Be to, jie dažnai b na nepiln , pras iau materialiai apsir pinusi šeim vaikai, turintys vienu metu ir dirbti, ir mokytis. Analizuojant j biografijas, paaišk jo, kad jie dažnai keisdavo mokyklas, prastai mokydavosi žemesn se klas se ir, sulauk atitinkamo amžiaus, pereidavo mokytis suaugusi j mokykl .

Taigi psichologinis bendruomen s k rimo

3 pav. Psichologinis bendruomen s k rimo Lietuvoje modelis

modelis susideda iš ši komponent (žr. 3 pav.):

- I. Socialini darbuotoj asmenyb s savyb s
 - 1) savo vaidmens pri mimas ir supratimas (nuostatos: atvirumo ir tiesos, empatija);
 - 2) savivaizdis ir nuostatos bei ekspektacijos (teigiamas poži ris klient grupes);
 - 3) teisin s, psichologin s, pedagogin s kompetencijos tobulinimas (nuolatinis mokymasis).
 - II. Klient grup s arba kliento motyvuotumo socializacijai formavimas:
 - 4) motyvuotumo socializacijai skatinimas (pažadinti nor išeiti iš esamos situacijos – apatijos, beviltiškumo, depresijos b senos);
 - 5) pasitik jimo savo ir bendruomen s nari j gomis formavimas;
 - 6) savo, kaip visuomen s nario, savivaizdžio formavimas (aš galiu pad ti kitam, buvusiam tokioje pa ioje situacijoje).
 - III. Sociokult rini , pedagogini -psichologini bendruomen s gyvenimo s lyg sudarymas:
 - 7) bendruomen s psichosocialini poreiki vertinimas;
 - 8) socialinio darbo metod adekvatus parinkimas;
 - 9) bendruomen s socialini g dži tobuli nimas, bendradarbiavimo pl tojimas.
- Taigi bendruomen Lietuvoje galima sukurti tik bendromis vis jos nari pastangomis.

Išvados

1. Tyrimas parod , kad s voka *bendruomen* yra skirtingai traktuojama sociologijos, socialin s psichologijos, suaugusi j švietimo aspektu.
2. Socialinio darbuotojo vaidmen kuriant bendruomen galima apibr žti kaip bendruomen s k r jo ir paties bendruomen s nario, kuriam taip pat bet kada gali b ti reikalinga socialin pagalba.
3. Psichologin bendruomen s k rimo model sudaro šie komponentai:
 - 1) socialini darbuotoj asmenyb s savyb s (savo vaidmens pri mimas ir supratimas (nuostatos: atvirumo ir tiesos, empatija); savivaizdis ir nuostatos bei ekspektacijos

- (teigiamas požiūris klient grupės); teisinis, psichologinis, pedagoginis kompetencijos tobulinimas;
- 2) klient grupės arba kliento motyvuotumas socializacijai (motyvuotumo socializacijai skatinimas pažadinti norą išeiti iš esamos situacijos – apatijos, beviltiškumo bsenos); pasitikėjimo savo ir bendruomenės narių gomis formavimas; savo, kaip visuomenės nario, savivaizdžio formavimas (aš galiu padėti kitam, buvusiam tokioje pačioje situacijoje);
- 3) sociokultūrinė, pedagoginė-psichologinė bendruomenės gyvenimo sąlygų sudarymas (bendruomenės psichosocialiniai poreikiai vertinimas; socialinio darbo metodų adekvatus parinkimas; bendruomenės socialinių gėjų tobulinimas, bendradarbiavimo plėtojimas).

Literatūra

1. Barvydien V., Kasiulis J. *Vadovavimo psichologija*. Kaunas: Technologija, 1998.
2. Beresneviien D. *Nuolatinis mokymasis Lietuvoje (psichologiniai pagrindai): Monografija*. Vilnius: Pedagogikos institutas, 1995. 250 p. Beresneviien D. *Nuolatinio mokymosi modeliai Vakarų Europoje*. *Pedagogika*, T. 32. 1996a, p. 204–215.
3. Beresneviien D. *Self-esteem and Interpersonal attractiveness among drop outs*. *International Journal of Psychology*. 1996b, vol. 27(3–4), June/August 1996, p. 69.
4. Beresneviien D. *Psychological characteristics of adults as learners. Identity, Freedom, values and memory: Proceedings of 2nd International Baltic Psychology Conference*, 1996c (pp. 97).
5. Beresneviien D. *The scopes and the role of New Information Technologies in Lifelong Learning*. Strasburg: Council of Europe, 1999. 20 p.
6. Berger P. L., Luckmann Th. *Socialinis tikrovės konstravimas*. Vilnius: Pradai, 1999.
7. Jovaiša L. *Ugdymo mokslas ir praktika. Analitiniai straipsniai monografija*. Vilnius: Agora, 2000.
8. Myers D. *Psichologija*. Vilnius: Poligrafija ir informatika, 2000.
9. *Socialinis pranešimas*. 2000.
10. Sutton C. *Socialinis darbas, bendruomenės veikla ir psichologija*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija, 1999.
11. Suslavičius A. *Socialinė psichologija*. Kaunas: Šviesa, 1995.

5 sekcija. KURAVIMAS (SUPERVIZIJA) IR DUOMENŲ APIE KLIENTŲ RINKIMAS

(vadovai Nills Stendström, Barbro Zimmerling-Svan ir Edita Barniškytė)

Kompiuterizuotos atvejo vadybos sistemos derinimas su supervizija – žiniomis grįsto socialinio darbo priemonė

Nills Stendström, Barbro Zimmerling-Svan, Tryggve Balldin ir Edita Barniškytė
(Stokholmo universitetas)

Žiniomis grįsto, arba kvalifikuoto, socialinio darbo poreikis plačiai diskutuojamas tarptautiniu mastu. Stokholmo universiteto Socialinio darbo katedra dalyvavo eksperimentiniame projekte Lietuvoje, kurio tikslas – plėsti bendruomenines socialines paslaugas ir gerinti socialinio darbo kokybę. Tam tikslui buvo parengta mokymo programa. Vienas iš svarbiausių šio projekto tikslų yra sukurti kompiuterinę dokumentacijos

sistemą, kuri papildytų konsultacijų teikimą ir kuravimą 14-oje eksperimentinėse socialinėse paslaugose teikiančioje centrinėje vietoje Lietuvoje.

Ši kompiuterinė dokumentacijos sistema buvo sukurta siekiant, kad socialinių paslaugų centrai galėtų paprastai ir efektyviai rinkti pagrindinę informaciją apie klientus, centrų veiklą ir reabilitacijos procedūras. Konsultacijų ir kuravimo programos tikslas – gyven-